Name: _____
Date: _____

VII. …Eōdem annō bellum Pūnicum secundum Rōmānīs inlātum est per Hannibalem, Carthāginiēnsium ducem, quī Saguntum, Hispāniae cīvitātem Rōmānīs amīcam, obpugnāre adgressus est, annum agēns vīcēsimum aetātis, cōpiīs congregātīs cl mīlium.

Huic Rōmānī per lēgātōs dēnūntiāvērunt, ut bellō abstinēret. Is lēgātōs admittere nōluit. Rōmānī etiam Carthāginem mīsērunt, ut mandārētur Hannibalī, nē bellum contrā sociōs populī Rōmānī gereret. Dūra respōnsa ā Carthāginiēnsibus data sunt. Saguntīnī intereā famē victī sunt, captīque ab Hannibale ultimīs poenīs adficiuntur. Bellum Carthāginiēnsibus indictum est.

VIII. Tum P. Cornēlius Scīpiō cum exercitū in Hispāniam profectus est, Ti. Semprōnius in Siciliam. [Bellum Carthāginiēnsibus indictum est.] Hannibal relictō in Hispāniā frātre Hasdrubale Pȳrēnaeum trānsiit. Alpēs, adhūc eā parte inviās, sibi patefēcit.

Name: _____
Date: _____

Trāditur ad Ītaliam lxxx mīlia peditum, x mīlia equitum, septem et xxx elephantōs addūxisse. Intereā multī Līgurēs et Gallī Hannibalī sē coniūnxērunt. Semprōnius Gracchus cognitō ad Ītaliam Hannibalis adventū ex Siciliā exercitum Arīminum trāiēcit.

IX. P. Cornēlius Scīpiō Hannibalī prīmus occurrit. Commissō proeliō, fugātīs suīs ipse vulnerātus in castra rediit. Semprōnius Gracchus et ipse cōnflīgit apud Trebiam amnem. Is quoque vincitur. Hannibalī multī sē in Ītaliā dedidērunt. Inde ad Tusciam veniēns Hannibal Flāminiō cōnsulī occurrit. Ipsum Flāminium interēmit; Rōmānōrum xxv mīlia caesa sunt, cēterī diffūgērunt. Missus adversus Hannibalem posteā ā Rōmānīs Q. Fabius Maximus. Is eum differendō pugnam ab impetū frēgit, mox inventā occāsiōne vīcit.

Name: _____
Date: _____

x. Quīngentēsimō et quadrāgēsimō annō ā conditā urbe L. Aemilius Paulus P. Terentius Varrō contrā Hannibalem mittuntur Fabiōque succēdunt, quī abiēns ambō cōnsulēs monuit, ut Hannibalem, callidum et inpatientem ducem, nōn aliter vincerent, quam proelium differendō.

Vērum cum inpatientiā Varrōnis cōnsulis contrādīcente alterō cōnsule [id est Aemiliō Paulō] apud vīcum, quī Cannae appellātur, in Āpūliā pugna tum esset, ambō cōnsulēs ab Hannibale vincuntur. In eā pugnā tria mīlia Āfrōrum pereunt; magna pars dē exercitū Hannibalis sauciātur. Nūllō tamen proeliō Pūnicō bellō Rōmānī gravius acceptī sunt. Periit enim in eō cōnsul Aemilius Paulus, cōnsulārēs aut praetōriī xx, senātōrēs captī aut occīsī xxx, nōbilēs virī ccc, mīlitum XL mīlia, equitum III mīlia et quīngentī. In quibus malīs nēmō tamen Rōmānōrum pācis mentiōnem habēre dignātus est. Servī, quod numquam ante, manūmissī et mīlitēs factī sunt.

Name: _____
Date: _____

XI. Post eam pugnam multae Ītaliae cīvitātēs, quae Rōmānīs pāruerant, sē ad Hannibalem trānstulērunt. Hannibal Rōmānīs obtulit, ut captīvōs redimerent, respōnsumque est ā senātū eōs cīvēs nōn esse necessāriōs, quī cum armātī essent, capī potuissent. Ille omnēs posteā variīs suppliciīs interfēcit et trēs modiōs ānulōrum aureorum Carthāginem mīsit, quōs ex manibus equitum Rōmānōrum, senātōrum et mīlitum dētrāxerat. Intereā in Hispāniā, ubi frāter Hannibalis Hasdrubal remānserat cum magnō exercitū, ut eam tōtam Āfrīs subigeret, ā duōbus Scīpiōnibus, Rōmānīs ducibus, vincitur. Perdit in pugnā xxxv mīlia hominum; ex hīs capiuntur x mīlia, occīduntur xxv mīlia. Mittuntur eī ā Carthāginiēnsibus ad reparandās vīrēs xil mīlia peditum, iv mīlia equitum, xx elephantī.

XII. Annō quārtō postquam ad Ītaliam Hannibal vēnit, M. Claudius Mārcellus cōnsul apud Nōlam, cīvitātem Campāniae, contrā Hannibalem bene pugnāvit.

Name: _____
Date: _____

Hannibal multās cīvitātēs Rōmānōrum per Āpūliam, Calabriam, Brittiōs occupāvit. Quō tempore etiam rēx Macedoniae Philippus ad eum lēgātōs mīsit, prōmittēns auxilia contrā Rōmānōs sub hāc condiciōne, ut dēlētīs Rōmānīs ipse quoque contrā Graecōs ab Hannibale auxilia acciperet. Captīs igitur lēgātīs Philippī et rē cognitā Rōmānī in Macedoniam M. Valērium Laevīnum īre iussērunt, in Sardiniam T. Mānlium Torquātum prōcōnsulem. Nam etiam ea sollicitāta ab Hannibale Rōmānōs dēseruerat.

XIII. Ita ūnō tempore quattuor locīs pugnābātur: in Ītaliā contrā Hannibalem, in Hispāniīs contrā frātrem eius Hasdrubālem, in Macedoniā contrā Philippum, in Sardiniā contrā Sardōs et alterum Hasdrubālem Carthāginiēnsem. Is ā T. Mānliō prōcōnsule, quī ad Sardiniam missus fuerat, vīvus est captus, occīsa [cum eō] duodecim mīlia, captī cum eō mīlle quīngentī, et ā Rōmānīs Sardinia subācta. Mānlius victor captīvōs et Hasdrubālem Rōmam reportāvit.

Name: _____
Date: _____

Intereā etiam Philippus ā Laevīnō in Macedoniā vincitur et in Hispāniā ab Scīpiōnibus Hasdrubal et Māgō, tertius frāter Hannibalis.

XIV. Decimō annō postquam Hannibal in Ītaliam vēnerat, P. Sulpiciō Cn. Fulviō cōnsulibus Hannibal usque ad quārtum mīliārium urbis accessit, equitēs eius usque ad portam. Mox cōnsulum cum exercitū venientium metū Hannibal ad Campāniam sē recēpit. In Hispāniā ā frātre eius Hasdrubale ambō Scīpiōnēs, quī per multōs annōs victōrēs fuerant, interficiuntur, exercitus tamen integer mānsit; cāsū enim magis erant quam virtūte dēceptī. Quō tempore etiam ā cōnsule Mārcellō Siciliae magna pars capta est, quam tenēre Āfrī coeperant, et nōbilissima urbs Syrācūsāna; praeda ingēns Rōmam perlāta est.

Name: _____
Date: _____

Laevīnus in Macedoniā cum Philippō et multīs Graeciae populīs et rēge Asiae Attalō amīcitiam fēcit, et ad Siciliam profectus Hannōnem quendam, Āfrōrum ducem, apud Agrigentum cīvitātem cum ipsō oppidō cēpit eumque Rōmam cum captīvīs nōbilissimīs mīsit. xl cīvitātēs in dēditiōnem accēpit, xxvi expugnāvit. Ita omnis Sicilia recepta est [Macedonia frācta] ; ingentī glōriā Rōmam regressus est. Hannibal in Ītaliā Cn. Fulvium cōnsulem subitō adgressus cum octo mīlibus hominum interfēcit.

xv. Intereā ad Hispāniās, ubi occīsīs duōbus Scīpiōnibus nūllus Rōmānus dux erat, P. Cornēlius Scīpiō mittitur, fīlius P. Scīpiōnis, quī ibīdem bellum gesserat, annōs nātus quattuor et vīgintī, vir Rōmānōrum omnium et suā aetāte et posteriōre tempore ferē prīmus. Is Carthāginem Hispāniae capit, in quā omne aurum, argentum et bellī apparātum Āfrī habēbant, nōbilissimōs quoque obsidēs, quōs ab Hispānīs accēperant.

Name: _____
Date: _____

Māgōnem etiam, frātrem Hannibalis, ibīdem capit, quem Rōmam cum aliīs mittit. Rōmae ingēns laetitia post hunc nūntium fuit. Scīpiō Hispānōrum obsidēs parentibus reddidit; quārē omnēs ferē Hispānī ūnō animō ad eum trānsiērunt. Post quae Hasdrubālem, Hannibalis frātrem, victum fugat et praedam maximam capit.

XVI. Intereā in Ītaliā cōnsul Q. Fabius Maximus Tarentum recēpit, in quā ingentēs cōpiae Hannibalis erant. Ibi etiam ducem Hannibalis Carthalōnem occīdit, xxv mīlia hominum captīvōrum vēndidit, praedam mīlitibus dispertīvit, pecūniam hominum vēnditōrum ad fiscum retulit. Tum multae cīvitātēs Rōmānōrum, quae ad Hannibalem trānsierant prius, rūrsus sē Fabiō Maximō dēdidērunt. Īnsequentī annō Scīpiō in Hispāniā ēgregiās rēs ēgit et per sē et per frātrem suum L. Scīpiōnem; lxx cīvitātēs recēpērunt. In Ītaliā tamen male pugnātum est. Nam Claudius Mārcellus cōnsul ab Hannibale occīsus est.

Name: _____
Date: _____

XVII. Tertiō annō postquam Scīpiō ad Hispāniās profectus fuerat, rūrsus rēs inclitās gerit. Rēgem Hispāniārum magnō proeliō victum in amīcitiam accēpit et prīmus omnium ā victō obsidēs nōn poposcit.

XVIII. Dēspērāns Hannibal Hispāniās contrā Scīpiōnem diūtius posse retinērī, frātrem suum Hasdrubālem ad Ītaliam cum omnibus cōpiīs ēvocāvit. Is veniēns eōdem itinere, quō etiam Hannibal vēnerat, ā cōnsulibus Ap. Claudiō Nerōne et M. Līviō Salīnātōre apud Sēnam, Pīcēnī cīvitātem, in īnsidiās conpositās incidit. Strēnuē tamen pugnāns occīsus est; ingentēs eius cōpiae captae aut interfectae sunt, magnum pondus aurī atque argentī Rōmam relātum est. Post haec Hannibal diffīdere iam dē bellī coepit ēventū. Rōmānis ingēns animus accessit; itaque et ipsī ēvocāvērunt ex Hispāniā P. Cornēlium Scīpiōnem. Is Rōmam cum ingentī glōriā vēnit.

Name: _____
Date: _____

XIX. Q. Caeciliō L. Valēriō cōnsulibus omnēs cīvitātēs, quae in Brittiīs ab Hannibale tenēbantur, Rōmānīs sē trādidērunt.

XX. Annō quārtō decimō posteāquam in Ītaliam Hannibal vēnerat, Scīpiō, quī multa bene in Hispāniā ēgerat, cōnsul est factus et in Āfricam missus. Cui virō dīvīnum quiddam inesse exīstimābātur, adeō ut putārētur etiam cum nūminibus habēre sermōnem. Is in Āfricā contrā Hannōnem, ducem Āfrōrum, pugnat; exercitum eius interficit. Secundō proeliō castra capit cum quattuor mīlibus et quīngentīs mīlitibus, xi mīlibus occīsīs. Syphacem, Numidiae rēgem, quī sē Āfrīs coniūnxerat, capit et castra eius invādit. Syphāx cum nōbilissimīs Numidīs et īnfīnītīs spoliīs Rōmam ā Scīpiōne mittitur. Quā rē audītā omnis ferē Ītalia Hannibalem dēserit. Ipse ā Carthāginiēnsibus redīre in Āfricam iubētur, quam Scīpiō vastābat.

Name: _____
Date: _____

XXI. Ita annō septimō decimō ab Hannibale Ītalia līberāta est. Lēgātī Carthāginiēnsium pācem ā Scīpiōne petīvērunt; ab eō ad senātum Rōmam missī sunt. Quadrāgintā et quīnque diēbus hīs indūtiae datae sunt, quousque īre Rōmam et regredī possent; et trīgintā mīlia pondō argentī ab hīs accepta sunt. Senātus ex arbitriō Scīpiōnis pācem iussit cum Carthāginiēnsibus fierī. Scīpiō hīs condiciōnibus dedit: nē amplius quam trīgintā nāvēs habērent, ut quīngenta mīlia pondō argentī darent, captīvōs et perfugās redderent.

22. Interim Hannibale veniente ad Āfricam pāx turbāta est, multa hostīlia ab Āfrīs facta sunt. Lēgātī tamen eōrum ex urbe venientēs ā Rōmānīs captī sunt, sed iubente Scīpiōne dīmissī. Hannibal quoque frequentibus proeliīs victus ā Scīpiōne petit etiam ipse pācem. Cum ventum esset ad colloquium, īsdem condiciōnibus data est, quibus prius, additīs quīngentīs mīlibus pondō argentī centum mīlibus lībrārum propter novam perfidiam.

Name: _____
Date: _____

Carthāginiēnsibus condiciōnēs displicuērunt iussēruntque Hannibalem pugnāre. Īnfertur ā Scīpiōne et Masinissā, aliō rēge Numidārum, quī amīcitiam cum Scīpiōne fēcerat, Carthāginī bellum. Hannibal trēs explōrātōrēs ad Scīpiōnis castra mīsit, quōs captōs Scīpiō circumdūcī per castra iussit ostendīque hīs tōtum exercitum, mox etiam prandium darī dīmittīque, ut renūntiārent Hannibalī quae apud Rōmānōs vīdissent.

23. Intereā proelium ab utrōque duce īnstrūctum est, quāle vix ūllā memoriā fuit, cum perītissimī virī cōpiās suās ad bellum ēdūcerent. Scīpiō victor recēdit paene ipsō Hannibale captō, quī prīmum cum multīs equitibus, deinde cum vīgintī, postrēmō cum quattuor ēvāsit. Inventa in castrīs Hannibalis argentī pondō vīgintī mīlia, aurī octōgintā, cētera supellectilis cōpiōsa. Post id certāmen pāx cum Carthāginiēnsibus facta est. Scīpiō Rōmam rediit, ingentī glōriā triumphāvit atque Āfricānus ex eō appellārī coeptus est. Fīnem accēpit secundum Pūnicum bellum post annum nōnum decimum, quam coeperat.